

KAPITOLA 1

Káva, čaj a já

Smým francouzským manželem jsem se vyspala, když naše první rande dospělo do poloviny. Záměrně říkám do poloviny, protože jsme už dojedli oběd, ale ještě si neobjednali kávu. Ukázalo se, že to byl zásadní okamžik, který o mém budoucím osudu rozhodl mnohem větší měrou než to, na které univerzitě jsem studovala nebo k jak dobrému cvokaři jsem chodila. Ta otázka zazněla naprosto nenuceně; vypadalo to na déšť a my dva jsme ho mohli právě tak dobře prosedět v kavárně jako v jeho bytě, který nebyl nijak daleko a kde mi mohl on připravit čaj.

Tehdy jsem si ještě neuvědomovala, že se v Paříži na holky z Ameriky všichni automaticky dívají jako na flundry, které jsou za strážlivá ochotné dělat to, k čemu se dívky z Británie odhodlají až pod parou. Mně to ale tenkrát připadalo jako prostá volba. Mám totiž ráda čaj.

A ještě s dovolením: já taková nejsem. (Nebo jsem aspoň nebyla.) Nejsem holka, která přeskakuje z jedné mužské postele do druhé jen proto, že má možnost, a nemám ani ve zvyku malovat se rtěnkou za svítání ve zpětném zrcátku taxíku. Jsem

holka, které musíte zavolat ve středu, pokud byste si s ní chtěli v sobotu vyjít. Holka, která si jen tak pro zábavu čte Miltona a která pozná na první pohled vidličku na ryby. Zafliřtovat si? Možná. Ale spíše v té neškodné podobě z devatenáctého století: můžeš mi slušně políbit ruku a vyzvat mě k tanci. Kromě toho o všem hodně přemýšlím a z mnoha věcí mívám obavy. A jelikož mimo jiné pocházím z New Yorku, pak to poslední opravdu platí. Ne že bych snad nedokázala být spontánní. Moje spontaneita ale funguje na základě pětiletého plánu.

Zatímco číšník čmáral propiskou na papírový ubrus náš účet, vrhla jsem znovu další pohled na příjemného neznámého muže, který seděl naproti mně. Gwendal. Gwen-DAL. Opravdu jsem celé odpoledne vyslovovala jeho jméno s přízvukem na nesprávné slabice? Ach bože...

Byl vysoký, s hustými tmavými vlasy, které se sotva dotýkaly límečku. Na hlavě se mu zvedal jeden nepoddajný pramen – nejspíš už od doby, kdy mu mohlo být asi tak pět. Jeho rolák měl barvu teplého mléka a na volné židli vedle něj trůnila přesně taková nepoddajná tmavě modrá čepice, jakou nosívali hoši, kteří prodávali někdy roku 1932 v zasnežených ulicích Chicaga noviny. Na Evropana měl obdivuhodně dokonalé zuby. Třebaže byla teprve jedna hodina po poledni, začínaly být na jeho tváři už znát vousy. Snažila jsem se na něj sice necivět, ale i tak jsem si všimla, že jeho hnědozelené oči mají podle všeho stejný odstín jako moje.

Jak už to bývá na každém prvním rande, zapamatovala jsem si jen několik dráždivých detailů. Gwendalovo podivné jméno pocházelo z Bretaně na francouzském pobřeží kanálu La Manche. Jeho rodina žila v Saint-Malo, což je provinční přístavní město, odkud on sám utekl, jakmile se mu naskytla příležitost. Mluvil slušnou angličtinou, která byla mnohem lepší než zbytky mé univerzitní francouzštiny. Jeho angličtina měla nicméně australský přízvuk, který nějak pochytil během roční vojenské služby strávené na francouzském velvyslanectví v Canbeře. Působil plaše a seriózně, ale jeho tvář se snadno

roztáhla do úsměvu od ucha k ucha – většinou poté co jsem o něčem prohlásila, že to je *fascinující*.

Poznali jsme se koncem září na akademické konferenci nesoucí název *Digitální prameny v humanitních oborech*. (Dokážete si představit místo, kde by bylo ještě méně pravděpodobné narazit na životní lásku?) On právě dokončoval doktorát v oboru počítačových věd, zatímco já jsem začínala s magisterským studiem dějin umění. Když jsem ho zahlédla na semináři o hypertextové verzi *Plaček nad Finneganem*, věděla jsem okamžitě, že to musí být Evropan. Z Američanů sálala příliš intenzivní energie, zatímco Angličané zase působili pobledle a vypadali celí zmuchlaní. Odhadovala jsem, že to bude Němec – podle jeho výšky (a rovněž odporově světle modré větrovky, kterou nosil), ale cosi na jeho tmavých vlasech, hranaté čelisti a malých brýlích naznačovalo *café crème*.

Poslední den konference jsem se na něj narazila na schodech. My Američané jsme obdařeni úžasnou schopností navázat kontakt s neznámým člověkem pomocí zářivého úsměvu doplněného nějakou přihlouplou otázkou. Já sama se tomuto zvyku jen zřídkka bráním a v mnoha situacích je to hotový dar. Takže jsem se ho tenkrát zeptala, čeho se týká jeho výzkum. A on zareagoval.

Rafinovaně formulované e-maily létaly tam a zpět. Jeden z nich jsem se dokonce pokusila sepsat francouzsky. Hned v úvodu jsem Gwendala poprosila, aby mi opravil gramatické chyby. Trvalo několik měsíců, než se odhodlal mi sdělit, že slovní spojení *corrigez-moi* neznamená „zkontroluj mi pravopis“, ale spíše žádá o cosi jako „svaž mne a lechtej péřovou prachovkou“. V učebnicích francouzštiny, z nichž jsme studovali na univerzitě, by vážně měly být poznámky pod čarou.

V prosinci jsem si vymyslela záminku, proč vyrazit do Paříže – souviselo to s jakýmsi příležitostnými výstavami.

A tak jsme tady teď byli spolu a obědvali.

Gwendal uvažoval při výběru podniku strategicky. Bouillon Chartier je stroze působící restaurace v pařížském devátém

městském obvodu. V Američanovi to vzbuzuje dojem Paříže jako z filmových kulis. Tenhle podnik, zasunutý do podloubí mezi čínskou restaurací a *pâtisseries*, byl otevřený roku 1896 a od té doby slouží stále stejnému účelu – nasytit davy lidí předtím, než vyrazí na bulváry, aby se tam předváděli a současně sledovali, jak se předvádějí ostatní.

Místnost byla prostorná, hlučná a zaplněná k prasknutí. Gwendalovi se zamžily brýle, když se prodral přede mnou dovnitř obrovskými otáčecími dveřmi. Stěny měly barvu čerstvého másla a světlo linoucí se z koulí obrovských lustrů bylo mnohem jasnější než mdlá šed' pařížského odpoledne, kterou jsme nechali venku. Uvnitř mohlo být na dvě stovky lidí. Všichni s noži a vidličkami napřaženými kdesi v prostoru mezi vlastními ústy a nosem souseda. Skupiny stolů od sebe oddělovaly přepážky z tmavého dřeva – jako v čekárně na nádraží. Nad hlavami obědvajících se leskly mosazné věšáky s haldami kabátů, nákupních tašek a vlajících šál.

Číšníci se chovali, jako by se snažili chytit vlak. Oblečení v bílých košilích a černých vestách kmitali tam a zase zpátky a často balancovali na jediném ohnutém palci s tuctem *escargots*, *boeuf bourguignon* a *baba au rhum*. Podél stěn se táhly malé číslované skříňky, kde si kdysi pravidelní štamgasti směli nechávat vlastní plátěné ubrousky. Stolky zde byly tak malé, že pokud jste položili paže na jejich okraj, měli jste co dělat, abyste se navzájem nedotýkali rukama s člověkem sedícím naproti.

Ačkoli jsem tady nikdy předtím nebyla, cosi mi připadalo podivuhodně povědomé. Evropa na mne působila od chvíle, kdy jsem zde v době studií poprvé vystoupila z letadla. Cítila jsem se tady více sama sebou. Jako kdyby v Evropě byla moje láska k umění a historii něčím přirozeným a jako kdyby tady na mé neschopnosti správně vyjmenovat nejnovější rockové skupiny nijak nezáleželo. V Paříži vás historie doprovází na každém kroku. Díváte se na ni, šlapete po ní, sedáte si na ni. Musela jsem se ovládnout, abych nepopadla Gwendala v oka-

mžiku, kdy jsme vcházeli úzkým vchodem, za ruku a nepronesla: „Promiňte, pane, ale nemohla jsem si nevšimnout. Ty dlažební kostky tam venku u vašich dveří jsou starší než země, ze které jsem přijela.“ Taková představa mne vždycky vzrušovala. Odjakživa jsem byla poněkud staromódní holka, která se cítí dobře na místech, kde to dýchá historií.

Zatímco jsme čekali na jednoho ze zdejších turbo-vrchních, abychom mu sdělili objednávku, tahala jsem z Gwendala informace o jeho doktorandském bádání. Z toho mála, co mi pověděl při prvním setkání, jsem věděla, že to nějak souvisí s archivováním filmu a videa na internetu. Pravda byla, že v době, kdy práci na doktorátu končil, už pracoval na plný úvazek pro Archiv francouzské státní televize a rádia.

„Archivování je otázkou kolektivní paměti,“ prohlásil, zatímco si pohrával s krajíčkem bagety z košíku na stole. „Když se jako kultura rozhodnete, co chcete uchovávat, musíte se rovněž rozhodnout, na co chcete zapomenout.“

Upřímně řečeno: kdyby si v tu chvíli pobrukoval nějakou melodii beze slov, vyšlo by to nastejno. Ne že bych snad neposlouchala, co říká, ale především jsem si prohlížela jeho obličej. Zbožňuji, když se mohu dívat na lidi, kteří právě hovoří o tématu, do něhož jsou blázni – zejména pak jednali se o něco, o čem já sama nic nevím. Kolik jen nocí jsem strávila v New Yorku, sváděna výklady různých kluků o nanotechnologii, Kierkegaardovi nebo naskakování do jedoucích vlaků ve stylu dávných tuláků kdesi v Dakotě. Jasně, ne každý si myslí, že to je ideální způsob cestování stopem, ale mně prostě připadala pohotovost vždycky sexy.

„Páni, to je fascinující.“ Zase jsem to slovo řekla. Budu si muset dávat na tenhle přehnaný projev amerického entuziasmu pozor. „A víš už, co budeš dělat, až skončíš?“ zeptala jsem se rozzářeně. „Vzhledem k tomu, jak internet expanduje, máš určitě řádu nabídek.“ Přimhouřil oči a trochu naklonil hlavu, jako kdyby se nemohl rozhodnout, zda to z mé strany nebyl sarkasmus a jestli si z něj náhodou nedělám legraci.

„Jasně,“ odvětil a zasmál se. (Zachytila jsem správně stopu hořkosti?) „Fůru nabídek.“ Očividně nebyl zvyklý na tak optimistické hodnocení vlastní budoucnosti.

Sklopila jsem oči k jídelnímu lístku. Při poznání, že ačkoliv jsem od druhého ročníku univerzity francouzštinu neměla, stále ještě dokážu většině slov porozumět, se mi ulevilo. Jídelníček u Chartiers je plný klasických pokrmů: bifteky a žebírka, grilovaná pražma se semínky fenyklu, pyré ze sladkých kaštanů a švestky máčené ve víně. Copak by se našla holka, která dokáže odolat restauraci, kde si lze objednat coby zákusek pohár *crème chantilly* – což je prostě ušlehaná šlehačka?

„Tohle ti muselo v Austrálii chybět,“ prohodila jsem.

„Používali jsme vlastní drobné triky,“ odpověděl Gwendal a spiklenecky se usmál. „Posílali nám na ambasádu camembert a foie gras jako *valise diplomatique*. Jelikož je taková zásilka považována za majetek francouzské vlády, nemohli ji australské celníci kontrolovat. Přísně tajné diplomatické depeše a sýr.“

„To musel být hodně velký diplomatický kufrík.“

„Kolem Vánoc docela narostl,“ připustil.

Nedokázala jsem si vzpomenout, kdy jsem měla naposledy takový hlad. Po pravdě řečeno, v Londýně může ženská klidně umřít hladu. Nejde ani tak o samotné jídlo (čaj a topinky jsou bezvadné na kocovinu) jako spíš o muže. Bez ohledu na to, jak se dokážou vyfešákovat a jak dovedou být okouzující, jsou Angličané schopni jedinečným způsobem vyvolat v ženě pocit, že je neviditelná. Buď se dívají rovnou skrze vás, nebo se na vás vrhají v alkoholovém opojení. Jediné teplo, kterého se dočkáte, pochází z těch žalostných plynových krbů (a taky několika püllitrů). V minulosti jsem v Anglii studovala, takže jsem měla být připravena – jenže čas a vzdálenost dokázaly vyžehlit všechny ty vzpomínky na šedivou oblohu, šedivé jídlo a šedivé muže. Nyní jsem pobývala v Londýně teprve tři měsíce a už jsem si začala připadat, že z toho šedivím taky.

Číšník postavil na stůl talíř s mým *pavé au poivre*. Nevypadalo to právě působivě. Kus masa, brambory opékané na tuku a shrábnuté ledabyle na hromadu na jedné straně talíře. Když jsem si ale ukrojila první kousek, cosi se stalo – pokrm nekladl žádný odpor. Nůž do něj sám zajel a pod tenoučkou hnědou kůrkou se objevilo červené šťavnaté masíčko. Dívala jsem se, jak se růžová šťáva roztéká do máslové pepřové omáčky.

Gwendal zvedl pohled. Muselo být slyšet, jak jsem uspokojeně vydechla. „Nechápu, proč člověk nedostane takový steak i v Anglii,“ pronesla jsem opatrně – navzdory tomu, jak jsem se současně snažila přenést spěšně první sousto do úst, aniž bych si pokapala svetr. „Od té doby, co se mluví o nemoci šílených krav, mám dojem, jako kdyby to bylo něco ilegálního.“ Moje vidlička a nůž se zastavily ve vzduchu, zatímco jsem nechávala sůl, tuk a krev, aby se mi rozplývaly na jazyku.

Aniž bych snižovala cokoli z Gwendalovy zásoby šarmu, ocitl se v polovině cesty na domácí metu vlastně již v té chvíli, kdy jsem se zařízla do onoho úžasného steaku.

Gwendalův nevelký studentský byt se nacházel v drsně působícím 10. pařížském obvodu na ulici, kterou telefonická společnost nazvala *la rue des squatters* – kvůli nelegálním obyvatelům blízkých budov. Tohle nebyla Paříž z pohlednic. Nebo alespoň prozatím ne. Míjeli jsme graffiti pokryté fasády Gare de l'Est, špinavé od sazí, a pak pokračovali po vysokém mostu v japonském stylu, klenoucím se přes kanál Saint-Martin. Mezi větvemi stromů na nás skapávala vlhká mlha. Až dosud jsem ani netušila, že v Paříži nějaký kanál vůbec je.

Vystoupali jsme dvě patra po úzkých točitých schodech. Byt měl newyorské rozměry. Byl sympaticky přeplněn – vlastně se jednalo o jediný velký pokoj, přepažený tenkou stěnou a plastovými zatahovacími dveřmi, které vedly rovnou od ledničky k posteli.